
**MTA Law Working Papers
2015/8**

**Az önkéntes segítők által
elkövetett vesztegetés**

Hollán Miklós

Magyar Tudományos Akadémia / Hungarian Academy of Sciences

Budapest

ISSN 2064-4515

<http://jog.tk.mta.hu/mtalwp>

Az önkéntes segítők által elkövetett vesztegetés:

Egy különös jogállás kihatása az orvosok korrupciós cselekményeinek büntetőjogi megítélésére¹

Hollán Miklós, PhD, tudományos főmunkatárs, MTA TK JI

1. BEVEZETÉS

A hálapénz kérdése az utóbbi időszakban ismét² a közérdeklődés centrumába került.³ Az új Munka törvénykönyve (Mt.) és az új büntető kódex (Btk.) hatályba lépésével ráadásul több vonatkozásban megváltozott – egyben újból erőteljesen vitatottá vált⁴ – a kérdéskör büntetőjogi megítélése is.⁵ Cikkemben e rendkívül bonyolult kérdéskörnek csak egy szeletére, az ún. önkéntes segítők vesztegetésért (vesztegetés elfogadásáért) való felelősségére koncentrálok.

A hatályos szakigazgatási szabályozás szerint „egészségügyi tevékenység végzésére” taxatívén meghatározott jogviszonyokban kerülhet sor. Ezek között szerepel a társas vállalkozásban való tagság, a közalkalmazotti jogviszony, a munkaviszony, illetve a közszolgálati jogviszony mellett az ún. önkéntes segítők is.⁶

Az önkéntes segítői jogállás egyes források szerint sok esetben arra szolgál, hogy olyan magánorvosokat álcázzon, akik a közkórházakkal kötött szerződések alapján ingyenesen, valójában azonban a betegektől kapott (azoktól beszédhető) általában vagyoni előnyök reményében dolgoznak. Az ilyen önkéntes orvos lényegében műtőt vagy szülőszobát „bérel”, ám azért nem pénzzel, hanem munkával fizet, vagyis általában heti egy-két napot ingyen dolgozik valamelyik rendelésen (osztályon).⁷ A jelenség nemcsak a hazai egészségügy

---

¹ Lezárva 2015. március 31.

² A hálapénz a korrupció egyik formájaként említi már pl. HANKISS Elemér: „A korrupció” [1978] In: Társadalmi csapdák. Diagnózisok. 2. kiadás „Gyorsuló idő” Magvető, Budapest, 1983. 78. o.

³ Lásd pl. <http://mno.hu/interju/a-rezidensek-haborut-hirdettek-a-halapenz-rendszere-ellen-1162585>, http://index.hu/belfold/2013/10/15/az_orvosok_is_utaljak_a_halapenz/.

⁴ A korábbi vitához lásd GYÖRGYI Kálmán (1988) „Orvosi hálapénz és büntetőjogi felelősség” *Magyar Jog*, XXXV. évf. (1988) 9. sz. 752-761. o.

⁵ Vö. pl. http://index.hu/belfold/2013/07/01/buncselekmeny_lett_a_halapenz_elfogadasa/, <http://www.webbeteg.hu/cikkek/egeszsegugy/15289/halapenz--nem-egyertelmu-a-jogi-megitelese>.

⁶ 2003. évi LXXXIV. törvény 7. § (2) bek. c)-e), illetve i) pont.

⁷ ÉLŐ Anita: „No para! Hálapénzes »önkéntes« orvosok százai a kórházakban” *Heti Válasz*, XII. évf. (2012. aug. 2.) 31. sz. 18-20. o. Összefoglalók: <http://valasz.hu/itthon/tobb-szaz-orvos-nem-kap-fizetest-csak-halapenzert-dolgoznak-52532/>,

http://www.medicalonline.hu/eu_gazdasag/cikk/egy_kis_szemfenyvesztes_a_korhazi_ingyendoktor,

<http://valasz.hu/itthon/no-para-52522>.

finanszírozási váláságának tüneteként, hanem az ilyen önkéntes segítők korrupciós bűncselekményekért való felelősségét tekintve is elemzést érdemel.

2. AZ 1978. ÉVI BTK.

Az 1978. évi Btk. 2003. március 1. napjától hatályos szabályozása szerint az orvosok gyógyító tevékenységgel kapcsolatban kért vagy elfogadott előnyökért költségvetési szerv, gazdálkodó szervezet vagy társadalmi szervezet dolgozója vagy tagja által elkövetett (ún. „gazdasági”) vesztegetésért tartozhattak büntetőjogi felelősséggel. Ezt a büntető tényállást önálló intézkedésre nem jogosult dolgozó csak akkor valósította meg, ha az előnyt kérte vagy kötelességszegésért fogadta el.⁸

2.1. A LEGFŐBB ÜGYÉSZ ÁLLÁSFOGLALÁSA

A legfőbb ügyész már 2004-es állásfoglalásában rámutatott arra, hogy „a gyógyító-megelőző tevékenységet végző orvos passzív gazdasági vesztegetés miatt csak akkor büntethető, ha tevékenységét költségvetési szerv, gazdálkodó szervezet vagy társadalmi szervezet dolgozójaként, illetőleg tagjaként végzi”.⁹ Alapvető jelentőségű az állásfoglalás azon megállapítása, hogy „orvosi gyógyító-megelőző tevékenység – figyelemmel a 2004. május 1-én hatályba lépő, az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003.. évi LXXXIV. törvény 7. §-ának (2) bekezdésére is – az említett törvényi tényállásokban felsorolt, de ezektől eltérő szervezeti keretek között is végezhető”.¹⁰

Az állásfoglalás azonban nem adott konkrét választ arra, hogy a 2003. évi LXXXIV. törvény 7. §-ának (2) bekezdésében felsorolt jogállások közül melyek minősültek költségvetési szerv vagy gazdálkodó szervezet dolgozójának vagy tagjának. A jogszabály akkor hatályos szövegében szereplő jogviszonyok közül feltétlenül ilyennek minősült pl. a társas vállalkozás tagja, a közalkalmazott, a munkavállaló, illetve a köztisztviselő. Az azonban korántsem volt ennyire egyértelmű, hogy az önkéntes segítők a büntető tényállásban felsorolt vagy attól eltérő szervezeti keretnek minősültek-e.

2.2. PÉLDA AZ ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATBÓL

Az ítélezési gyakorlatból ismeretes olyan ügy, amelyben önkéntes segítőt költségvetési szerv dolgozója által elkövetett vesztegetésben találtak bűnösnek.

---

⁸ 1978. évi Btk. 251. § (1) bek.

⁹ A legfőbb ügyész állásfoglalása – NF. 388/2004/5. (2004. január 28.) II/a) pont. <http://www.eum.hu/archivum/halapenz/legfobb-ugyesz>

¹⁰ A legfőbb ügyész állásfoglalása. I/4. pont. Kiemelés tőlem – H. M.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy „a vádlott mint önkéntes segítő a szervezeti egység nevében és felelősségére, díjazás nélkül volt köteles közreműködni a szervezeti egység által nyújtott egészségügyi szolgáltatásokban”. Ehhez képest „tisztában volt azzal, hogy munkáját díjazás nélkül köteles elvégezni és azzal is, hogy [...] társadalombiztosítás által finanszírozott beteg [...] szülése levezetéséért őt meg nem illető, jogtalan előnyt kért”.¹¹

Az ügyben eljáró védő fellebbezése szerint azonban „a vádlott »önkéntes segítőként« foglalkoztatott szülész-nőgyógyász szakorvos volt, de nem volt a költségvetési szerv önálló intézkedésre jogosult dolgozója”.

A Fővárosi Ítélet szerint „az elsőfokú ítélet tartalmazza a minősítés szempontjából mellőzhetetlen körülményt, hogy a vádlott [...] – még önkéntes segítői státusát megelőzően – mint [...] költségvetési szerv közalkalmazottja, azzal a kikötéssel vállalta a szülés levezetését, hogy 1. tanú 80 - avagy 100 ezer forintot fizet a részére”, ezzel ugyanis „már önmagában megvalósította a [...] költségvetési szerv dolgozója által elkövetett vesztegetés vétségét”.¹²

A Fővárosi Ítélet azonban arra is rámutatott, hogy „e mellett [...] annak is jelentősége van, hogy a szülést követően továbbra is kérte az előnyt tőle, illetőleg a férjétől”. Mégpedig annak ellenére, hogy a közte és a kórház között önkéntes segítőként való feladatellátásra kötött „megállapodás 3. pontja szerint a vádlott e tevékenységét díjazás nélkül végezte”.¹³ A határozat utóbbi részéből tehát arra kell következtetni, hogy az önkéntes segítő is a költségvetési szerv dolgozójának minősül. Kizárólag ennek a jogtételnek az elfogadása esetén lehet ugyanis jelenősége a bűncselekmény megállapítása szempontjából azoknak az előnyöknek, amelyeket a vádlott önkéntes segítőként kért.

2.3. A KÚRIA ELVI HATÁROZATA A DOLGOZÓ FOGALMÁRÓL

A Kúria – elsősorban az ipari-kereskedelmi szférát érintő ügyekben felmerült jogértelmezési nehézségekre tekintettel – elvi határozatában adott iránymutatást a dolgozó fogalmának értelmezésére. Ennek alapján „kétségtelen, hogy a dolgozó szóhasználat eredetileg a munkaviszonyban foglalkoztatott munkavállalókra alkalmazott terminológia volt. A piacgazdaság bevezetését és ezzel a foglalkoztatási jogviszonyok új széles skálájának a megjelenését követően azonban – az 1990-es évek elejétől kezdődően – átalakult, kibővült. Ma már nem csupán a munkaviszonyban foglalkoztatott munkavállalóra használatos, hanem emellett – bizonyos körben – a megbízási (esetleg vállalkozási) szerződés alapján munkát végző személyekre is. Ennélfogva ma már túl szűk körű volna és nem felelne meg a fogalom

¹¹ Fővárosi Törvényszék 21.B. 12/2010/9.

¹² Fővárosi Ítélet 4.Bf. 184/2010/8.

¹³ Fővárosi Ítélet 4.Bf. 184/2010/8.

lényeges tartalmának, ha a büntetőjogi tényállásban szereplő dolgozó fogalmát a joggyakorlat kizárólag a munkaviszonyban foglalkoztatott munkavállalókra korlátozná”. Így a gazdálkodó szerv dolgozója „alatt nemcsak a szervnél munkaviszony keretében munkát végző személy, hanem az olyan személy is értendő, aki *munkaviszonyra jellemző sajátosságokat mutató jogviszony keretében fejt ki tevékenységét*”.¹⁴

Azonban „továbbra sem minősíthető mindenki dolgozónak, aki valamely munka elvégzésére, feladat ellátására, eredmény (produktum) előállítására szerződik polgári jogi megbízási vagy vállalkozási szerződés alapján [...] A dolgozó fogalmának a lényeges tartalma és ezzel együtt a határa abban határozható meg, hogy a munkaadó vagy a munkát végző személy dönt-e a munkavégzésre irányuló jogviszony lényeges tartalmát jelentő kérdésekben. Más megközelítésben a munkát végző személy a munkaerejével maga rendelkezik-e (a munkavégzés során a maga ura) avagy munkaerejét a munkaadó rendelkezésére bocsátja és azzal a munkavégzésre irányuló jogviszony keretei között a munkaadója rendelkezik.”¹⁵ Erre figyelemmel „dolgozónak minősülhet [...] a polgári jogi megbízási szerződés keretei között munkavégzésre szerződő személy”, ha „tekintetében bizonyos fajta munka rendszeressége, állandó jellege, a megbízó (munkaadó) és a megbízott (munkát végző) közötti szoros kapcsolat, a munkát végző megbízottnak a munkát adó megbízótól függő helyzete, a munkafegyelem megtartásának a kötelezettsége, a munkaerőnek meghatározott keretben állandó jellegű lekötöttsége, tehát a munkaerőnek a megbízó (munkaadó) rendelkezésére bocsátása [...] megállapítható”.¹⁶

Az önkéntes segítő ezen – az idézett döntések után született – elvi határozat útmutatása alapján is dolgozónak minősült, mivel nem ő dönt a munkavégzésre irányuló jogviszony lényeges tartalmát jelentő kérdésekben. Az egyetlen vitás kérdés az lehet, hogy szólhatunk-e „munkaviszonyra jellemző sajátosságokat mutató jogviszony” fennállásáról, ha az önkéntes segítő (ahogy az a jogállásának elnevezéséből is következik) „díjazás nélkül” működik közre az egészségügyi tevékenységben. Álláspontunk szerint igen, mivel az elvi határozat azt nem követeli meg, hogy a dolgozói jogviszonynak a munkaviszony összes sajátosságaival kell rendelkeznie. Ha ugyanis erről lenne szó, akkor az elvi határozat a dolgozó fogalmát a munkavállalóval azonosítaná, márpedig éppen azt mondja ki, hogy az előbbi fogalom az utóbbinál tágabb hatókörű.

---

¹⁴ Kúria Bfv. II. 1.395/2011. – EBH 2012. B.28. Kiemelés tőlem – H. M.

¹⁵ Kúria Bfv. II. 1.395/2011. – EBH 2012. B.28.

¹⁶ Kúria Bfv. II. 1.395/2011. – EBH 2012. B.28.

2.4. KINEK A DOLGOZÓJA?

Az önkéntes segítő gyakran egy másik gazdálkodó szervezet (egészségügyi szolgáltató Bt.) tagjának is minősül, sőt annak keretében számos esetben a kórházi tevékenységhez kapcsolódó egészségügyi tevékenységet (pl. a terhesgondozást) is végez (külön díjazás ellenében). Ha azonban a kórházban végzett működésével (műtét, szülés levezetése) kapcsolatban további előnyt kér vagy fogad el, akkor ezért való büntetőjogi felelőssége szempontjából a kórházhoz fűződő kapcsolatát kell vizsgálni. Ide kapcsolódik a Fővárosi Ítéltábla a védelem érvelését cáfoló azon indokolása, hogy „annál is inkább kizárt a magánpraxisbeli tevékenység ez ügyben, hogy [...] egy másik költségvetési szervnél, a Fővárosi Önkormányzat Kórházában, önkéntes segítőként végezte el a vádlott a császármetszéssel megvalósuló szülés levezetését”.¹⁷

3. A HATÁLYOS KÓDEX

3.1. A TETTESEK KÖRE

A 2012. évi C. törvény (Btk.) alapján a gazdálkodó szervezet „dolgozója vagy tagja” helyett annak „részére vagy érdekében” tevékenységet végző személy lehet a vonatkozó vesztegetési tényállás tettese. A Btk. ugyan az önálló tettesek körét az „aki” kifejezéssel határozza meg, de a speciális alanyiság megkövetelése a tényállás más eleméből ered. Csak olyan személy kérhet ugyanis előnyt „tevékenységével” kapcsolatban, aki a gazdálkodó szervezettel az előny kérését stb. megelőzően valamilyen speciális viszonyban van.

A Btk. javaslat indoklása szerint a fenti módosítás célja „a »dolgozó« elavultnak, és több értelmezési problémát jelentő kifejezésnek a kiváltása”, hiszen „az új kifejezés kellően széles kört felel, ugyanakkor a jogbiztonság szempontjából pontosnak és jól értelmezhetőnek is tekinthető”.¹⁸ A gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében tevékenységet végző személy kategóriája azonban nemcsak pontosabb, hanem tágabb is a dolgozó fogalmánál. A gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében végzett tevékenységet alapoz meg ugyanis bármilyen – tehát nemcsak a munkaviszonyra jellemző sajátosságokat mutató – megbízási vagy vállalkozási szerződés is. A Kúria idézett elvi határozata¹⁹ tehát kizárólag az 1978. évi

¹⁷ Fővárosi Ítéltábla Bf.184/2010/8.

¹⁸ Az aktív hivatali vesztegetlésre vonatkozó (a Btk. 290. §-ához fűzött indokolás) ebben a vonatkozásban is megfelelően irányadó.

¹⁹ Vö. 2.3. cím.

Btk. alkalmazása esetén irányadó, akkor is, ha azt az új kódex hatálybalépése után tették közzé.²⁰

A Btk. alapján tehát már teljesen egyértelmű, hogy az önkéntes segítő a gazdálkodó szervezet (a kórház) részére vagy érdekében tevékenységet végző személy, így a Btk. 291. §-ában szabályozott vesztegetés tettese lehet.

3.2. AZ ELŐNYÖK KÖRE

A gazdálkodó szervezettel kapcsolatos vesztegetés elfogadásának tényállásában a működésével kapcsolatos helyett „tevékenységével” kapcsolatos előny szerepel. A két fogalom Gellér szerint „szinonimaként” használható,²¹ részemről óvatosabban fogalmazok, a két jogszabály eltérését az önkéntes segítő tekintetében nem tartom érdemnek.²² A gazdálkodó szervezettel kapcsolatos passzív vesztegetés tekintetében azonban most már az önálló intézkedésre nem jogosult személy akkor is büntetendő, ha az előny elfogadása nem kötelességszegésért történik.²³

A gazdálkodó szervezettel kapcsolatos passzív vesztegetés tekintetében a hatályos jog egyértelműen kiemeli, hogy csak a jogtalan előny kérése (elfogadása) stb. tényállásszerű.²⁴ Ezzel szemben a passzív hivatali vesztegetés tényállásában a jogalkotó már tudatosan nem szerepelteti a „jogtalan” jelzőt.²⁵ Ebből a kodifikációs megoldásból viszont logikai és történeti értelmezés körében arra kell következtetni, hogy a gazdálkodó szervezettel kapcsolatos passzív vesztegetés esetén az előny jogtalanságát mindenképpen külön is vizsgálni kell. A gazdálkodó szervezettel kapcsolatos vesztegetés tényállásánál tehát az előny jogtalanságának hatályos jogunk tekintetében is a büntetőjogi felelősséget létesítő jelentősége van.

Az Mt. alapján „a munkavállaló a munkáltató előzetes hozzájárulása nélkül harmadik személytől díjazást a munkaviszonyban végzett tevékenységére tekintettel nem fogadhat el, vagy nem köthet ki”.²⁶ A jogirodalomban felettébb vitatott, hogy e rendelkezés alkalmazásának van-e (és ha igen milyen) kihatása az előny jogtalanságára (az orvosok

---

²⁰ Megjelent a Bírósági Határozatok folyóirat 2012. évi 11. számában.

²¹ GELLÉR Balázs: „Paraszolvencia – büntetőjogi kategória?” *Med et Jur*, 4. évf. (2013) 4. sz. 20. o.

²² Mivel az önkéntes segítő tevékenységüket rendszeresen folytatják az megfelel a működés fogalmának. Más esetekben azonban a két kifejezés álláspontom szerint nem feltétlenül azonos hatókörű.

²³ GELLÉR (2013) 19. o., TÓTH Mihály: „Boríték kapható” LVIII. évfolyam (2014. július 11.) 28. sz. 5. o., illetve HOLLÁN Miklós: *Korrupciós bűncselekmények az új büntetőködexben*. HVG-ORAC, Budapest, 2014. 111. o.

²⁴ Btk. 291. § (1) bek.

²⁵ A Btk. javaslatának 294. §-ához fűzött indokolás.

²⁶ Mt. 52. § (2) bek.

büntetőjogi felelősségére).²⁷ Az általam elfogadott nézet szerint a munkáltató előzetes hozzájárulásával elfogadott előny az e rendelkezés hatálya alá tartozó (pl. közalkalmazottként foglalkoztatott) orvosok esetén nem jogtalan.²⁸

Az Mt. idézett rendelkezése viszont nem alkalmazható az önkéntes segítőkre, akik nem minősülnek munkavállalónak, mivel munkájukat díjazás nélkül végzik. A munkaviszony ugyanis „munkaszerződéssel jön létre”,²⁹ annak „alapján a munkáltató köteles a munkavállalót foglalkoztatni és munkabért fizetni”,³⁰ illetve „a munkaszerződésben a feleknek meg kell állapodniuk a munkavállaló alaphérében [...]”.³¹

Az önkéntes segítők vonatkozásában tehát hatályos jogunkban még az is kérdéses, hogy az általuk kért vagy elfogadott előny elfogadását mely jogszabály tiltja, illetve a rájuk vonatkozó tilalom alól ki adhat felmentést.

3.3. A JOGBIZTONSÁGI AGGÁLYOK

A Legfőbb Ügyészség a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumnál jogszabály-módosítást kezdeményezett, „mert a hálapénz elfogadásának kapcsán felmerülő passzív gazdasági vesztegetés tényállásának törvényi megfogalmazása nem egyértelmű”. Álláspontjuk szerint tényállás „normaszövegének értelmezése során markáns jogi érvek szólnak úgy a büntetőjogi felelősség megállapítása, mint annak hiánya mellett”, így „a tényállás jelenlegi megfogalmazása – miután az a felelősség kérdésében egymással ellentétes értelmezésnek ad teret – nyilvánvalóan sérti a jogbiztonság követelményét”.³²

Az orvosok által elfogadott előnyök szabályozása az önkéntes segítők tekintetében sincs összhangban a jogállami követelményekkel. A jogbiztonság alapvető értékének sérelme ebben a vonatkozásban abból ered, hogy az egyetlen szóba jöhető jogszabály – az Mt. idézett rendelkezése – teljességgel alkalmatlan az általuk elfogadott előnyök jogtalanságának meghatározására.

---

²⁷ A különböző álláspontokra lásd pl. SINKU Pál: „A korrupciós bűncselekmények” In: Büntetőjog II. Különös Rész (szerkesztőlektor: Busch Béla). HVG-ORAC, Budapest, 2012. 432. o. GELLÉR (2013) 20. o., TÓTH (2014) 5. o., GÁL István László: „A korrupciós bűncselekmények” In: *Magyar Büntetőjog. Különös rész* (szerk.: Tóth Mihály és Nagy Zoltán). Osiris, Budapest, 2014. 297. o.

²⁸ HOLLÁN (2014) 108. o.

²⁹ Mt. 42. § (1) bek.

³⁰ Mt. 42. § (2) bek. b) pont.

³¹ Mt. 45. § (1) bek.

³² Vö. <http://mklu.hu/hmlp14/?p=9361>, 2014. május 27.

4. DE LEGE FERENDA

Az orvosoknak adott előnyök (és ezek között a hálapénz) kérdésének rendezése nyilvánvalóan nem oldható meg a büntetőjog eszközeivel, hanem elsősorban az egészségügy finanszírozásának átalakítását igényli. Az egészségügyi tevékenységgel (abban történő közreműködéssel) kapcsolatos előnyök elfogadásának tilalmazottságát vagy megengedettségét a munkavállalók és közalkalmazottak vonatkozásában sem az Mt.-ben, hanem az egészségügyről szóló törvényben kell rendezni. Ez a megoldás egyben lehetővé tenné azt is, hogy az olyan speciális – nem munkavállalói – státuszú személyek által kért vagy elfogadott előnyök szabályozása is nyugvóponttra jusson, mint amilyenek az önkéntes segítők.

© **Hollán Miklós, MTA TK**

MTA Law Working Papers

Kiadó: MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont

Székhely: 1014 Budapest, Országház utca 30.

Felelős kiadó: Körösenyi András főigazgató

Felelős szerkesztő: Szalai Ákos

**Szerkesztőség: Hoffmann Tamás, Kecskés Gábor,
Szalai Ákos, Szilágyi Emese**

Honlap: <http://jog.tk.mta.hu/mtalwp>